

Skärsätra Egnahemsförening u.p.a. i stadsarkivet

Ett första protokoll från ombildandet av den äldre föreningen till Skärsätra Egnahemsförening u.p.a., med föreningens då antagna stadgar daterat den 31 augusti 1911.

Två bundna protokollsböcker med samtliga protokoll 1917 – 1956

Korrespondens från 1912 till sent 1920-tal, behandlande huvudsakligen frågor rörande infrastrukturens utveckling och underhåll.

Revisionsberättelser och utförliga årsberättelser finns från 1912 till 1939. Därefter består föreningens ”berättelse” i princip endast av vinst-, förlust och balansräkning.

Styckningskartor för villatomter

Andelsbok som redovisar vilka privatpersoner och bolag som köpt andelar i föreningen.

Lidingö Tidning tar vid denna tid upp stort som smått om utvecklingen på Lidingö. Bl a finns i nummer 9 den 3 mars 1917, sid 2 ett utförligt reportage om det protestmöte i Betelkappellet, som egnahemsföreningen utlyst med anledning av Trafik AB:s Stockholm-Södra Lidingön planer på att höja biljettpiserna på linjen Ropsten-Gåshaga.

Ytterligare information om Lidingö stadsarkiv finns på stadens hemsida, www.lidingo.se. Där kan du också söka i stadsarkivets arkivförteckningar via sökfunktionen *Sök i stadsarkivet*.

Arkivet har inga fasta öppettider men kan besökas efter överenskommelse.
Besöksadress: Lidingö stadshus, Stockholmsvägen 50
Postadress: 181 82 Lidingö
Telefon: 731 31 45
E-post: stadsarkivet@lidingo.se

Skärsätra Egnahemsförening upa

Faktablad av Lidingö stadsarkiv

Andelsbevis för Skärsätra Egnahemsförening

Ur föreningens arkiv

Föreningen bildas

Skärsätra var ett av de fyra tidiga tomtbolagen som började exploatera stora delar av Lidingö omkring 1907. Men med sitt lite mer avsides läge kom inte Skärsätra, liksom den östra grannen Lidingö-Brevik, att totalt domineras av stora patriciervillor som Lidingö Villastad och Herserud. Här kunde händiga hantverkare köpa en tomt och agera sin egen byggherre. Resultatet kom att bli ett stort antal mindre trävillor mellan de stora stenhusen; några rentutav av sommarstugekaraktär.

Med en intensiv marknadsföring hade man 1910 lyckats sälja omkring 300 tomter i området och för att alla boendes intressen skulle tillgodoses på bästa sätt grundades *Skärsätra Egnahemsförening*. Att exakt datera tillblivelsen låter sig inte göras då de allra äldsta protokollen är förkomna. Det första bevarade är daterat den 31 augusti 1911 och handlar om en omorganisation av en redan befintlig organisation, där de ekonomiska tillgångarna fördes över från den gamla till den nybildade föreningen, och där de nya stadgarna presenterades. Mötet hölls i fabrikör A Lindahls parvillor i 20 medlemmars närvaro. Till ordförande valdes grosshandlare Olof Brunzell som kom att hålla i Egnahemsföreningens ordförandeklubba ända fram till 1932.

Tidig bevarad korrespondens, (1910 och 1920 – tal), visar att de två stora huvudfrågorna som engagerade Skärsättras tidiga innebyggare var kommunikationer, el, vatten och avlopp samt telefon.

Bland annat förde man korrespondens med Stockholms Ångslupsaktiebolag om förbättrad turtäthet vilket radikalt skulle underlätta stockholmsresorna.

Konflikter

Förutom frågor som rörde infrastruktur så skvallrar en del privat korrespondens om livet i helg och söcken i Skärsätra under 1910 – talet.

Ett av de mest engagerade inläggen stod läraren vid Skärsätra folkskola, Reinhold Melin för då han i en lång skrivelse, daterad den 28 maj 1916 kräver krafttag mot buslivet vid Godtemplarnas hus, kallat ”Sommarhemmet”. Där anordnades det dans torsdags- och söndagskvällar och folk från när och fjärran roade sig på allehanda sätt som inte föll den nitälskande folkskolläraren i smaken.

Bland annat hade han synpunkter på dryckesvanorna: *Tömnda literbuteljer i backarna omkring 'sommarhemmet' talar sitt tydliga språk om, huru klen beställt det kan vara med nykterheten hos godtemplarnas söndagspublik.*

Inte bara dansen utan även besökarnas språkbruk hade, enligt Hemlins åsikt, en demoraliserande effekt på, framförallt det uppväxande släktet: *de få åse den vämjeliga dansen och där de få avlyssna slipprigt och rått tal och svordomar.*

Förutom den höga volymen på den ”moderna dansmusiken”, så inträffade det sent på danskvällarna ytterligare en händelse om vars innebörd folkskolläraren bara låter läsarna ana i sina vildaste fantasier: *och huru skall man ock tyda de vagnslaster unga flickor, som sista timman komma resande dit.*

Att samarbetet inte alltid löpte helt friktionsfritt mellan medlemmarna och styrelsen vittnar ett brev från alla boksamlares ikon nummer ett: Hofbokbindare Gustav Hedberg, som i ett brev daterat den 30 augusti 1917 redogör för den senaste av sina duster med ordföranden Olof Brunzell.

Konflikten gällde hur transportfrågan skulle lösas med hemtransporten av ett parti barrved som tilldelats skärsätraborna av Livsmedelskommissionen. Hedberg hade städlat en åkare Gröndahl för körningen och inte informerats om att en annan åkare redan anlitats av Egnahemsföreningen. Reaktionen från Hofbokbindaren lät inte vänta på sig. Han skriver i sitt brev: *Då vi en gång förut varit utsatta för Herr Brunzells, minst sagt, oförsynthet och vi ej för en tredje gång önska komma i kontakt med honom så anmälde vi till honom vårt utträde ur Egnahemsföreningen.*

Den typen av kritik bet uppenbarligen inte på den självsvåldigt agerande ordföranden för på nästa styrelsemöte den 7 januari 1918 vet § 1 i protokollet att berätta: *Ordföranden hälsade de närvarande välkomna till detta årets första sammanträde med, att uttrycka sin glädje över det gångna årets goda samarbete och över de resultat som ernåtts, med en önskan, att även detta år måtte präglas av ett lika gott samarbete, ty utan det och en enig styrelse vinnes inga segrar till föreningens fromma.*

Slutet

Egnahemsföreningens u.p.a. arbete till ”skärsätrabornas fromma” fortsatte genom åren, men vartefter infrastrukturen byggdes ut och alla större beslut allt oftare kom att tas på kommunal nivå förlorade Egnahemsföreningen successivt i betydelse.

Det sista protokollet för Skärsätra Egnahemsförening u.p.a. är årsmötesprotokollet för 1956, hållet den 16 mars, då föreningen enhälligt beslutade att ta namnet: *Skärsätra Egnahemsförening, ideell förening*. De ekonomiska tillgångarna fördes över till den nya föreningen förutom 100 kronor som donerades till ett idrottspris avsett för Skärsätra folkskola.

I och med detta tycks all verksamhet ha lagts i malpåse för december 1959 får man en förfrågan från postgirokontoret som undrar om man önskar avsluta postgirokontot eftersom det inte använts de senaste åren. Först i januari följande år avslutades postgirokontot och de fem kronor som deponerats vid tecknandet återbetalades.

I ett sista protokoll daterat den 14 mars 1968, från ett möte hållet hos direktören och tillika styrelsens ordförande Gudmund Silberstolpe på Cetralvägen 3, finner man beslutet om föreningens upplösande dokumenterat under § 4: *Beslöts enhälligt att upplösa föreningen samt att jämlikt föreningens stadgar överlämna föreningens tillgångar till Lidingö Stad...* Som skäl angavs motiveringen: *att genom samhällsutvecklingen förutsättningarna för föreningens verksamhet helt bortfallit.*

Skärsätra Egnahemsförening u.p.a. var nu historia och det allra sista protokollet kunde läggas ad acta.